

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 88/2024 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om utnyttjande av utländsk arbetskraft

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 88/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Veronika Honkasalo /vänst:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att eliminera utnyttjandet av utländsk arbetskraft,

har regeringen för avsikt att sörja för tillräckliga resurser för myndighetstillsynen för detta ändamål, och

hur bedömer regeringen att reformen av systemet med lokala avtal kommer att påverka utnyttjandet av utländsk arbetskraft?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering innehåller flera skrivningar för att aktivt och föregripande ingripa i de missbruk som förekommer på arbetsmarknaden. Ministerarbetsgruppen för sysselsättning och företagande godkände i februari 2024 ett omfattande åtgärdsprogram som syftar till att säkerställa att människor som kommer till Finland kan arbeta under säkra och rättvisa förhållanden.

Åtgärdsprogrammet grundar sig på statsrådets principbeslut om en strategi för att förebygga och bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande som godkändes i mars 2023. Programmet svarar mot de mål som beskrivs i strategin och säkerställer samtidigt genomförandet av de skrivningar mot arbetsrelaterat utnyttjande som ingår i regeringsprogrammet.

Genom 33 åtgärder som ingår i det tväradministrativa åtgärdsprogrammet ser regeringen till att bekämpningen av utnyttjandet är tillräckligt övergripande. Programmet omfattar bland annat åtgärder för att förbättra informationsutbytet mellan de myndigheter som deltar i arbetet mot utnyttjande och för att utveckla det operativa samarbetet. Identifiering och avslöjande av utnyttjande och människohandel främjas och etisk rekrytering stöds. Förhands- och efterhandskontrollen av uppehållstillstånd på grund av arbete utvecklas och förverkligandet av straffansvar effektiviseras genom att straffen för missbruk skärps.

Åtgärdsprogrammet mot arbetsrelaterat utnyttjande innehåller flera åtgärder för att förbättra myndigheternas samarbete, informationsutbyte och analysförmåga. Syftet med dessa är att i framtiden leda myndigheternas användning av resurser på ett bättre sätt genom ett riskbaserat urval av mål.

I regeringsprogrammet ingår även skrivningar om tillsynsmyndigheternas resurser och om att göra tillsynen smidigare. Polisens resurser för utredning av människohandel tryggas och myndighetstillsynen effektiviseras för att utreda och avslöja missbruk av arbetsrelaterad invandring. Det finns inga öronmärkta resurser för att utföra dessa uppgifter. Detta innebär att Polisstyrelsen måste säkerställa att tillräckliga resurser tryggas för att uppgifterna ska kunna utföras. Inspektörer för tillsyn över arbetarskydd garanteras tillräckliga tolktjänster eller hjälpmedel. När det gäller arbetarskyddsförvaltningens övervakning av utlänningar är de resurser som för närvarande direkt står till förfogande för övervakningen tillräckliga.

Reformen av systemet med lokala avtal bedöms inte i någon betydande utsträckning bidra till att öka utnyttjandet av utländsk arbetskraft. De fall av utnyttjande av arbetstagare som beskrivs i det skriftliga spørsmålet, och som för närvarande är olagliga, avses vara olagliga även framöver. I reformen av systemet med lokala avtal föreslås att de bestämmelser i allmänt bindande kollektivavtal som kvalificerar sig för lokala avtal i fortsättningen ska kunna tillämpas också på icke-organiserade arbetsplatser. På både icke-organiserade och organiserade arbetsplatser skulle bestämmelser i kollektivavtal då i princip gälla för ingående av lokala avtal.

Ett lokalt avtal som grundar sig på ett kollektivavtal skulle i princip ingås mellan de avtalsparter som krävs enligt kollektivavtalet. Om det i kollektivavtalet förutsätts att en förtroendeman ska vara avtalspart från personalens sida och personalen har valt en sådan, ska avtalet ingås med förtroendemannen. Om det inte finns någon förtroendeman och det inte i kollektivavtalet har avtalats hur avtalet ska ingås i avsaknad av en förtroendeman, kan det alternativa sätt som föreskrivs i lagen tillämpas. I detta fall kan antingen ett förtroendeombud eller personalen tillsammans ingå avtalet med arbetsgivaren. Den föreslagna modellen respekterar kollektivavtalsparternas avtalsmässiga autonomi, eftersom den alternativa metod som föreskrivs i lagen endast skulle tillämpas som alternativ i sista hand.

De anställdas ställning tryggas i utkastet till proposition bland annat genom att arbetsgivaren är förpliktad att ge den andra avtalsparten den information som behövs för att ingå avtalet samt ge personalen tillräcklig betänketid vid förhandlingar om avtal och tillfälle att behandla avtalets betydelse sinsemellan. Det är inte obligatoriskt att ingå lokala avtal, utan endast en möjlighet även för arbetstagare. Ett element som tryggar arbetstagarnas ställning är möjligheten att säga upp lokala avtal. Konsekvenserna av propositionen kommer att bedömas ännu närmare på grundval av remissvaren även med hänsyn till utnyttjandet av utländsk arbetskraft.

Helsingfors 25.3.2024

Arbetsminister Arto Satonen